

Kirjallisuuskatsaus maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä

Marika Pääkkönen
Maria Vierelä

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kirjallisuuskatsaus maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä

Sairaanhoitajakoulutus
Opinnäytetyö
Toukokuu 2018

Kirjallisuuskatsaus maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä

2018	2018	Sivumäärä	41
------	------	-----------	----

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kirjallisuuskatsausta käyttäen, millaisia kotoutumista edesauttavia ja vaikeuttavia tekijöitä maahanmuuttaja kohtaa kotoutumisessaan Suomeen. Tavoitteena oli hyödyntää kirjallisuuskatsauksen tuottamaa tietoa Antura-hankkeen jatkohakemuksen tueksi. Antura-hankkeen tavoitteena on edistää kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien yhteiseloä.

Opinnäytetyön teoriapohja rakentuu käsitteiden kotoutuminen, maahanmuuttaja, turvapaikanhakijoiden majoittaminen sekä akkulturaatio ympärille. Maahanmuuttosyyt ovat moninaisia. Syyt voivat olla työperäisiä tai humanitaarisia. Turvapaikanhakijoiden majoittamisesta alkaa humanitaarisista syistä tulevien maahanmuuttajien moniin lakeihin ja oikeuksiin perustuva kotoutumisprosessi, joka eroaa monin osin työperäisistä maahanmuuttosyistä. Akkulturaatio eli uuteen kulttuuriin sopeutuminen on useita vuosia kestävä, eri vaiheita ja eri vaihtoehtoja sisältävä prosessi.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin narratiivista kirjallisuuskatsausta. Sen avulla pystytään antamaan laaja kuva käsiteltävästä aiheesta ja tiivistämään aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia. Tiedonhakuprosessissa käytettiin manuaalista hakua sekä hyödynnettiin sähköisiä tietokantoja. Katsauksessa käytettävät tutkimukset rajattiin julkaisuvuoden sekä tutkimuksen tason mukaan.

Keskeisinä tuloksina opinnäytetyössä ilmeni kotoutumista edistävinä ja vaikeuttavina tekijöinä kielitaito, työllistyminen, koulutus, kulttuuritietämys, sosiaaliset suhteet ja yksilöllisyys. Johtopäätöksenä voitiin todeta, että maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavia tekijöitä on lukuisia ja ne vaikuttavat toinen toisiinsa. Maahanmuuttajat ovat heterogeeninen ihmisryhmä, joka muodostuu yksilöistä. Ennen kaikkea maahanmuuttajat toivoisivat, että kotoutumisprosessissa otettaisiin huomioon heidän yksilölliset tarpeensa ja lähtökohtansa.

Jatkotutkimusaiheeksi ehdotettiin tutkimusta, jossa kartoitetaan monikulttuurisen hoitotyön opetussisältöjä Suomen ammattikorkeakouluissa. Tutkimus voisi olla myös toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on kehittää monikulttuurisuuden opettamiseen ja oppimiseen liittyviä luovia menetelmiä ja sisältöjä.

Asiasanat: maahanmuuttaja, kotoutuminen, sopeutuminen

A literature review of the factors affecting immigrant integration

2018

2018

Pages

41

The purpose of this thesis was to find out what kind of integration and facilitating factors a migrant faces in his/her integration to Finland. The aim was to utilize the information of the literature review to support the extension of the Antura project. The aim of Antura project is to further encourage the co-existence of native Finns and refugees.

The theoretical part of the thesis consists of concepts of integration, refugees, accommodation of asylum seekers and acculturation.

The reasons for immigration are diverse and they can be occupational or humanitarian. Housing for asylum seekers begins a process of integration, based on many laws and rights of immigrants received based on humanitarian grounds, which differs in many respects from work-related immigration.

Acculturation which means adopting the new culture is a process that may take years to digest. The process may involve different options and phases.

A narrative literature review was used as the research method for the thesis. This provides a possibility to approach the topic from a broad picture and summarise earlier researches. The process of information retrieval included manual search and the use of digital databases. The reference studies used in the research were limited to the year of publication and the level of the research.

As a key result of the thesis, the refugees' language skills, employment, education, cultural knowledge, social skills and individuality were factors that contributed to the integration. Depending on the skill, or the lack of it, all those mentioned may have provided either conducive or complicating effects. As a result, we can conclude there are various reasons that impact on the refugees' integration and they all have an effect on each other.

Immigrants are heterogeneous group of people which are formed of individuals. First of all, the immigrants hoped that the process of integration would consider their individual needs and their starting point.

The suggested topic for further research was a study that would map out the educational content of multicultural care work in Finnish Universities of Applied Sciences. The research could also be functional thesis, the purpose of which is to develop the creative methods and contents, when teaching and learning multiculturalism.

Keywords: immigrant, acculturation, integration

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Teoria	7
2.1	Kotoutuminen	7
2.2	Maahanmuuttaja	8
2.3	Turvapaikanhakijoiden majoittaminen	10
2.4	Akkulturaatio ja neljä sen muotoa	12
2.5	Hoitotyön eettiset ohjeet	13
3	Menetelmät.....	14
3.1	Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	14
3.2	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	15
3.3	Materiaalin sisäänotto- ja poissulkukriteerit.....	16
3.4	Tiedonhakuprosessin toteuttaminen	17
3.5	Analyysimenetelmät.....	22
4	Tulokset	23
5	Johtopäätökset ja pohdinta	28
5.1	Tutkimuksen etiikka	30
5.2	Tutkimuksen luotettavuus	31

1 Johdanto

Vuonna 2015 Suomeen saapui aiempiin vuosiin verrattuna moninkertainen määrä turvapaikanhakijoita. Vuonna 2016 ulkomaalaistaustaisia oli 364 787 eli 6,6 prosenttia koko väestöstä (THL 2018).

Suomen maahanmuuttopolitiikka on joutunut uusien haasteiden eteen viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ja Suomi on ollut monen muun valtion tavoin uuden edessä. Työ- ja elinkeinoministeriö nostaa esille käsityksen kotoutumisen kaksisuuntaisuudesta. Käsityksen mukaan kyse ei ole vain maahanmuuttajien sopeutumisesta, vaan myös kantaväestön sopeutumisesta muuttuvaan yhteiskuntaan. (TEM 2018.)

Maahanmuuttoon liittyvien ilmiöiden ymmärtämisen tärkeys on tullut olennaiseksi osaamisalueeksi myös sairaanhoitajien työssä. Humanitaarisista syistä maahan muuttaneiden lisäksi Suomessa on työn perässä maahan muuttaneita henkilöitä. Eri kulttuureista tulevien asiakkaiden ja sekä työntekijöiden kohtaaminen päivittäisessä hoitotyössä on jo arkipäivää tämän päivän Suomessa. Tarvitaan tietoa ja osaamista siitä, miten voidaan kehittää kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien välisiä suhteita kaikilla yhteiskunnan toimintakentillä siten, että jokainen voisi kokea osallisuutta yhteiskuntaan erilaisuudesta huolimatta.

Tämän kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on hyödyntää kirjallisuuskatsauksen tuottamaa tietoa Antura-hankkeen jatkohakemuksen tueksi. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kirjallisuuskatsausta hyödyntäen millaisia kotoutumista edesauttavia ja vaikeuttavia tekijöitä maahanmuuttaja kohtaa kotoutumisessaan Suomeen. Kirjallisuuskatsauksen esille tuoma tieto auttaa ymmärtämään eri taustoista tulevien maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviä haasteita ja valottaa kotoutumisprosessiin sisältyviä teemoja. Tämän kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineistossa painottuu erityisesti maahanmuuttajien henkilökohtaiset kokemukset ja näkemykset kotoutumisesta Suomeen.

Tämän päättötyö on osana Antura-hanketta, jossa Laurea Ammattikorkeakoulu on yksi yhteistyökumppani. Hankkeen tavoitteena on edistää maahanmuuttajien ja kantasuomalaisten yhteiseloä sekä poistaa ennakkoluuloja. Tämän tutkimuksen tuottamaa tietoa on tarkoitus hyödyntää Antura-hankkeen jatkohakemuksen tueksi.

2 Teoria

2.1 Kotoutuminen

THL määrittelee kotoutumisen kaksisuuntaiseksi prosessiksi, jonka tavoitteena on, että maahanmuuttaja kokee olevansa yhteiskunnan täysivaltainen jäsen. Prosessissa tavoitellaan uudessa kotimaassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksumista, jotta maahanmuuttajalla on mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan ja muun muassa työllistyä. (THL 2017.)

Työ- ja elinkeinoministeriö määrittelee kotoutumisen prosessiksi, joka tapahtuu arkisessa vuorovaikutuksessa. Viranomaisten lisäksi kotoutumista tukevat eri toimijat, kuten järjestöt, työyhteisöt, yritykset, oppilaitokset sekä muut yhteisöt ja naapurusto. (TEM 2018.)

Perustuslain perusoikeussäännökset, EU:n lainsäädäntö ja Suomen ratifioimat kansainväliset sopimukset määrittävät maahanmuuttopolitiikkaa. Ensimmäinen kotouttamista koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1999. Nykyinen kotoutumislaki tuli voimaan 2011. Lain mukainen valtion kotouttamisohjelma hyväksyttiin 2012. (TEM 2013, 9.)

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) ohjaa kotoutumista. Lain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa tasavertainen asema muun väestön kanssa. Kotouttamislaissa säädetään toimenpiteistä ja palveluista, jotka tukevat kotoutumista ja joiden avulla tavoitteeseen pyritään. (TEM 2018.)

Kotouttamispalvelujen tarjoamisessa lähtökohtana on maahanmuuttajan yksilöllinen palvelutarve ja perheen tilanne. Maahantulosityt ovat erilaisia ja eri maahanmuuttajilla on erilaiset mahdollisuudet kotoutua. Syiden kirjavuudesta johtuen heille on tarjolla myös erilaiset kotoutumisen polut. Työn perässä maahan muuttaneet tulevat töihin, jolloin yksi kotoutumisen kannalta olennainen kriteeri, työllistyminen, on jo täyttynyt. Perheenjäsenenä tulleilla ei yleensä ole työ- tai opiskelupaikkaa, joten he aloittavat useimmiten TE-palvelujen asiakkaana. Heille tehdään alkukartoitus, jossa kartoitetaan osaaminen ja kielitaitoa ja laaditaan kotoutumissuunnitelma ja ohjataan kokopäiväisille kielikursseille. Pakolaisina Suomeen tulevilla saattaa olla vaikeita kokemuksia takana, joten he saattavat tarvita eniten tukea kotoutumiseen. (TAMK 2015.)

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotouttamiseen liittyvien asioiden valmistelusta kotoutumislain mukaisesti. Laissa määritellään myös kunnan ja työ- ja elinkeinotoimistojen, ministeriöiden sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) ja aluehallintovirastojen (AVI) tehtävistä ja rooleista kotoutumisen edistämisessä. (TEM 2018.)

2.2 Maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja on yleensä Suomeen muuttanut ulkomaan kansalainen, jonka aikomuksena on asua maassa pidemmän aikaa. (Väestöliitto 2018.) Maahanmuuttoon voi olla eri perusteita, joita ovat esimerkiksi perhesyyt, opiskelu, työ tai pakolaisuus. (THL 2018.) Maahanmuuttajan, jolla on aikomus oleskella Suomessa yli vuosi, tai joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti kolme kuukautta, on ilmoitettava muutostaan asuinpaikkansa maistraatille ja haettava oleskelulupaa. (Väestöntietolaki 507/1993.)

Oleskelulupa voidaan myöntää joko määräajaksi tai pysyvästi. (Ulkomaalaisasetus 142/1994). Sitä tulee hakea maahanmuuttovirastolta. Oleskeluluvan hakemisen syy määrittää tarvittavat asiakirjat, jotka maahanmuuttovirasto vaatii oleskeluluvan myöntämiseksi. Yleiset edellytykset maahantulon ja oleskeluluvan saamiseen ovat voimassa oleva passi, ettei henkilöä ole määrätty maahantulokieltoon ja että hän ei vaaranna yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä eikä Suomen kansainvälisiä suhteita. Oleskelulupaa tulee hakea henkilökohtaisesti. (Maahanmuuttovirasto 2018.) Se voidaan jättää myöntämättä, jos maahanmuuttajaa perustellusti voidaan epäillä maassa oleskelua koskevien säännösten kiertämisestä millään tavalla. (Ulkomaalaislaki 301/2014.)

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden jakauma vaihtelee Suomen sisällä alueittain. Tilastokeskus on tarkastellut jakautumista Suomessa syntyperämuuttujan mukaan, jolloin maahanmuuttajiksi lukeutuvat kaikki ulkomaalaistaustaiset henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Vuonna 2016 ulkomaalaistaustaisia henkilöitä oli koko Suomen väkiluvusta 6,6 prosenttia ja yli puolet heistä asui Uudellamaalla. Uudenmaan alueen maahanmuuttoliike on ollut viime vuosina erityisen vilkas. (Tilastokeskus 2018.)

Maahanmuuttajat jakautuvat useaan alaryhmään: paluumuuttajiin, siirtotyöläisiin, turvapaikanhakijoihin ja pakolaisiin. (Väestöliitto 2018.)

Paluumuuttajilla tarkoitetaan Suomessa entisiä ja tai nykyisiä Suomen kansalaisia sekä heidän perheenjäseniään tai jälkeläisiä, jotka muuttavat takaisin Suomeen. (Väestöliitto 2018.)

Henkilöt, joilla paluumuuton kriteerit täyttyvät, voivat saada oleskeluluvan Suomeen ilman muita perusteita. Näitä kriteereitä ovat entinen Suomen kansalaisuus, jos henkilö on syntyperäisen Suomen kansalaisen jälkeläinen tai kuuluminen Inkerin siirtoväkeen tai Suomen armeijan palvelu vuosina 1939-1945. (Maahanmuuttovirasto 2018; Kansalaisuuslaki 259/2003.)

Siirtotyöläisillä tarkoitetaan työnsä vuoksi tilapäisesti toiseen maahan muuttavia henkilöitä. (Väestöliitto 2018.) Siirtotyöläisten tulee hakea työntekoa varten oleskelulupaa, jonka saaminen edellyttää, että henkilö tulee Suomessa toimeen työstään saamallaan palkalla koko oleskeluluvan voimassaolo ajan. (Työsopimuslaki 55/2001.)

Turvapaikanhakijat ovat henkilöitä, jotka ovat joutuneet kotimaassaan vainon kohteeksi. He anovat toisesta maasta kansainvälistä suojelua ja oleskeluoikeutta (Väestöliitto 2018). Turvapaikan voi saada henkilö, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan tai asuinmaassaan vainotuksi alkuperänsä, uskontonsa, kansallisuutensa, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteensä vuoksi. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Turvapaikan hakeminen on jokaisella henkilöllä oleva ihmisoikeus. Turvapaikan saaminen ei kuitenkaan takaa pakolaisstatusta, vaan hakija voi saada väliaikaisen oleskeluluvan suojelutarpeen perusteella. (Suomen pakolaisapu 2018.) Tätä tilannetta kutsutaan toissijaiseksi suojeluksi, jonka nojalla väliaikainen oleskelulupa voidaan myöntää neljäksi vuodeksi. (Väestöliitto 2018.)

YK:n pakolaislaki määrittelee pakolaisen henkilöksi, jolla on aihetta pelätä vainotuksi joutumista kotimaassaan rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteensä vuoksi. Pakolainen oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön ja haluton vainotuksi tulemisen pelon vuoksi hakemaan turvaa kotimaansa sisältä. (Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus 77/1968.) Pakolainen voi olla myös ilman kansalaisuutta oleva henkilö, joka edellä mainittujen seikkojen vuoksi voi olla haluton palaamaan asuinmaahansa. (Suomen pakolaisapu 2018.)

Pakolaisilla on oleskelumaataan kohtaan yleisvelvollisuuksia, jotka pitävät sisällään oleskelumaan lakien noudattamisen sekä kuuliaisuuden yleistä järjestystä ylläpitäviä toimenpiteitä kohtaan. Pakolaisia koskevat samat lait ja oikeudet kuin oleskelu- tai asuinmaan kansalaisilla. (Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus 77/1968.)

Erityinen pakolaisryhmä ovat kiintiöpakolaiset, joilla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun, UNHCR:n, myöntämä pakolaisen asema. Eduskunta määrittää vuosittain Suomessa

pakolaiskiintiön, jonka puitteissa kiintiöpakolainen voi saapua maahan. Yleensä kiintiöpakolaiset saapuvat Suomeen pakolaisleireiltä, mutta myös kaupungeista. Lähivuosina Suomeen tulleet kiintiöpakolaiset ovat pääosin olleet syyrialaisia, kongolaisia, afganistanilaisia ja sudanilaisista. (Suomen pakolaisapu 2018.)

Suomessa pakolaisaseman voi saada kolmessa eri tapauksessa. Se voidaan myöntää turvapaikan Suomesta saaneille henkilöille, pakolaiskiintiön kautta Suomeen tulleeille sekä heidän perheenjäsenille, jotka ovat tulleet Suomeen perheen yhdistämisen kautta. Pakolaisasema on kategorioitu vahvimaksi kansainväliseksi suojeluksi. (Suomen pakolaisapu 2018.)

2.3 Turvapaikanhakijoiden majoittaminen

Turvapaikanhakijoiden vastaanottona järjestetään tilapäinen majoitus, toimeentulotuki, tulkkipalveluja sekä turvataan muut välttämättömät perustarpeet ja järjestetään työ- ja opintotoimintaa. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999.) Tullessaan Suomeen on turvapaikanhakijan ilmoitettava heti rajatarkastusviranomaiselle tai poliisille haluavansa hakea turvapaikkaa. Tämän jälkeen turvapaikanhakija rekisteröidään turvapaikanhakijaksi Suomeen. Hänen perustietonsa kirjataan, sormenjäljet tallennetaan ja taltioidaan turvapaikanhakijan valokuva ja allekirjoitus. Tämän jälkeen viranomainen tarkastaa turvapaikanhakijan rekisterin, ettei maahantulon epäykseen ole kriteereitä. Kun tarvittavat informaatiot turvapaikkahakemukseen ovat kerätty, turvapaikanhakija ohjataan vastaanottokeskukseen. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Vastaanottokeskukseen majoitetaan kaikki henkilöt, jotka ovat hakeneet Suomesta turvapaikkaa. Majoittamisessa otetaan huomioon turvapaikanhakijan ikä, sukupuoli ja turvapaikanhakijan mahdollinen erityistilanne. Majoitus pyritään järjestää siten, että turvapaikkaa hakeneet perheenjäsenet voivat asua yhdessä. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Turvapaikanhakijat eivät majoitu samaan vastaanottokeskukseen koko ajaksi. Turvapaikanhakija ja hänen perheensä voidaan siirtää vastaanottokeskuksesta toiseen, jos sitä pidetään tarpeellisena ottaen huomioon hakijan henkilökohtaisen tilanteen, vastaanottokeskuksen toiminnan ja turvapaikkahakemuksen käsittelyn kannalta. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Turvapaikanhakija majoitetaan yleensä ensimmäiseksi transit-keskukseen, joka sijaitsee turvapaikkahakemuksen käsittelyyn tarvittavien palveluiden lähellä, ja se on tarkoitettu

pääosin uusille maahan tulleeille turvapaikanhakijoille. Tämän jälkeen turvapaikanhakija siirretään toiseen vastaanottokeskukseen odottamaan päätöstä turvapaikasta. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Vastaanottokeskuksia voivat ylläpitää maahanmuuttovirasto, kunnat, järjestöt ja yritykset. Kaikissa keskuksissa toimintamallit ovat samanlaiset, ja niissä tarjotaan asukkaille yhtenevät vastaanottopalvelut (Maahanmuuttovirasto 2018). Vastaanottopalveluita annetaan kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011.)

Kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle annetaan tietoja vastaanottopalveluista, vastaanottoon liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, oikeusavusta sekä vastaanottoon liittyvissä kysymyksissä avustavista järjestöistä. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Vastaanottopalveluihin kuuluvat majoituksen tarjoaminen, sosiaali- ja terveyspalvelut, vastaanotto- ja käyttöraha, tulkkaus ja työ- ja opintotoiminta, sekä vapaaehtoinen paluu. Joissakin keskuksissa voidaan myös tarjota vastaanottopalveluna ateriat. (Maahanmuuttovirasto 2018.) Vastaanottopalveluja saaneelle ulkomaalaiselle annetaan oleskeluluvan epäämisen tai tilapäisen suojelun lakkaamisen jälkeen vastaanottopalveluita siihen saakka, kunnes hän on poistunut maasta. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011.)

Turvapaikanhakija voi myös halutessaan järjestää majoituksensa itse. Majoittuminen voi tapahtua esimerkiksi sukulaisten, puolison tai tuttavien luona. Turvapaikanhakija on tällöin kirjoilla jossakin vastaanottokeskuksessa, ja hänelle kuuluu samat vastaanottopalvelut kuin vastaanottokeskuksen asukkaille. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Yksityismajoitukseen hakeutuneen on ilmoitettava kirjallisesti osoitteensa ja esitettävä vuokrasopimus tai muu selvitys yksityismajoituksesta vastaanottokeskukselle, jonka asukkaaksi hänet on rekisteröity. Osoitteen ilmoittaminen ja vuokrasopimuksen tai selvityksen esittäminen ovat edellytyksenä muiden vastaanottopalveluiden saamiselle. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011.)

Yksityismajoituksessa asuvalla turvapaikanhakijalla on velvollisuus pitää yhteyttä vastaanottokeskukseen. Vastaanottokeskuksen tulee tavoittaa turvapaikan hakija aina tarvittaessa. Jos häntä ei yrityksistä huolimatta voida tavoittaa, tulkitaan, että turvapaikanhakija on kadonnut, jolloin turvapaikkahakemus raukeaa. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Turvapaikanhakijan ollessa alaikäinen ja ilman huoltajaa hänet majoitetaan ryhmäkotiin tai tukiasuntolaan. Ryhmäkotiin majoittuvat turvapaikanhakijat ovat alle 16-vuotiaita, ja tukiasuntoihin majoittuvat ovat 16-17-vuotiaita. (Maahanmuuttovirasto 2018.)

Ilman huoltajaa oleva alle 16-vuotias turvapaikanhakija majoitetaan ryhmäkotiin. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011.) Asuinyksikössä saadaan hoitaa yhdessä enintään seitsemää lasta tai nuorta. Samaan rakennukseen voi olla sijoitettuna enintään 24 lasta tai nuorta. (Lastensuojelulaki 417/2007.) Tukiasuntolaan voidaan majoittaa 16 vuotta täyttänyt ilman huoltajaa oleva lapsi, jos se on hänen kehityksensä ja hyvinvointinsa kannalta perusteltua. Samaan rakennukseen saa olla sijoitettuna enintään 40 lasta. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011.)

2.4 Akkulturaatio ja neljä sen muotoa

Akkulturaatio tarkoittaa yksittäisen ihmisen tai ryhmän sopeutumisprosessia uuteen kulttuuriin. Käsite on lähtöisin sosiaaliantropologista. Ilmiötä, jossa kaksi kulttuuriryhmää kohtaa ja toisen tai molempien ryhmien kulttuuri muuttuu, nimitetään akkulturaatioksi. Molemmat kulttuurit voivat vaikuttaa toisiinsa, mutta käytännössä toinen on hallitsevampi. Akkulturaatioprosessi on monia vuosia kestävä. Prosessi on moniulotteinen sekä eri vaiheita että eri vaihtoehtoja sisältävä sopeutumisen kaari. Akkulturaatio voi toteutua neljässä muodossa, joita ovat assimilaatio eli sulautuminen, separaatio eli eristäytyminen, marginalisaatio eli syrjäytyminen ja integraatio eli sopeutuminen. Assimilaatiolla eli sulautumisella tarkoitetaan enemmistökulttuurin omaksumista. Tässä muodossa kulttuurin edustaja ei halua säilyttää omaa kulttuuriaan. Tähän liittyy valmius luopua alkuperäisestä kulttuurisesta identiteetistä sekä yhteyksistä alkuperäisen kulttuurin kanssa. Separaatiossa eli eristäytymisessä kulttuurin edustaja haluaa korostaa oman kulttuurinsa tapoja ja yhteyksiä oman kulttuuriryhmän kanssa ja vetäytyy kanssakäymisestä toista kulttuuria edustavien kanssa. Marginalisaatio eli syrjäytyminen on vieraantumista sekä omasta että valtakulttuurista. Tällöin ihminen ei tunne kuuluvansa kumpaakaan kulttuuriin vaan on ikään kuin väliinputoaja. Integraatiossa eli sopeutumisessa ihminen valitsee osia molemmista kulttuureista ja integroi ne kokonaisuudeksi. Hän säilyttää yhteyksiä omaan kulttuuriryhmäänsä, mutta omaksuu myös valtakulttuurin normeja ja tapoja. Akkulturaatio on myös aina yksilöllinen tapahtuma ja se voi tapahtua eri tavoin elämän eri osa-alueilla. (Abdelhamid ym. 2009, 109-110.)

Henkilö saattaa puhua ja käyttäytyä julkisilla paikoilla valtakulttuurin tapojen ja koodien mukaisesti, mutta kotona perheen parissa tavat voivat olla lähtömaan kulttuurin mukaiset. On myös huomattava, että perheen sisällä esimerkiksi vanhemmat voivat olla hyvinkin erilaisessa akkulturaation vaiheessa verrattuna jälkikasvuun. Tämä voi aiheuttaa ristiriitoja perheen sisäisessä dynamiikassa. (Abdelhamid ym. 2009, 112.)

Hoitotyöntekijöiden tulisi olla myös tietoisia eri akkulturaatiovaiheessa olevien potilaiden tilasta. Hoitajan ymmärrys akkulturaatiosta ja sen vaiheista on olennaista potilaan itsensä ja hänen hoitonsa kannalta. Kun hoitaja tiedostaa akkulturaation merkityksen hoitaja voi keskustelussa arvioida ja kartoittaa potilaan tilannetta. (Abdelhamid ym. 2009, 112-113.)

2.5 Hoitotyön eettiset ohjeet

Leino-Kilven ja Välimäen (2012, 166) mukaan eettiset ohjeet herättävät ammattikunnan tarkastelemaan hoitotyön moraalisia kysymyksiä ja ne antavat ohjeita tilanteissa, joissa ilmenee moraalisia ristiriitoja. Ohjeistuksia voi käyttää apuna oman eettisen toimintansa arvioinnissa. Ohjeet eivät ole yhtä sitovia kuin lainsäädännölliset normit, mutta niitä tarvitaan toiminnan oikeuttamisessa ja hyvän ja pahan toiminnan osoittamisessa.

Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE) laati vuonna 2000 kirjallisen ohjeistuksen terveydenhuollon yhteisestä arvopohjasta, yhteisistä tavoitteista ja periaatteista. Keskeisimpiä arvoja ovat ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, ihmiselämän suojelu ja terveyden edistäminen. (Leino-Kilpi & Välimäki 2012, 167.)

Sairaanhoitajien eettisten ohjeiden (1996) keskeinen tavoite on tukea sairaanhoitajien, terveydenhoitajien, kättilöiden ja ensihoitajien (AMK) eettistä päätöksentekoa heidän päivittäisessä työssään. Ohjeistuksen periaatteet toimivat eettisenä pohjana terveydenhuollossa työskenteleville sekä ne ilmaisevat väestölle sairaanhoitajan perustehtävän yhteiskunnassa. (Sairaanhoitajan eettiset ohjeet 2014.)

ETENE on tuonut esille kannanottonsa liittyen terveydenhuollon monikulttuurisuuteen ja sen tuomiin haasteisiin. Kulttuurien erilaisuudet ovat haasteita, joita ETENE tarkasteli monikulttuurisuutta käsittelevässä kesäseminaarissaan etiikan lähtökohdista käsin. Kannanoton mukaan toisen kulttuurin edustajat ja vieraan kielten edustajien tulee saada yhdenvertaista kohtelua ja palveluja. Eri kulttuurien ja eri kieltä puhuvia on sekä terveydenhuollon asiakkaina että ammattihenkilöinä. (ETENE 2004, 10.)

Abdelhamidin ym. (2009, 25) mukaan Työvoiman vapaa liikkuminen tuo haasteita kulttuuristen tietotaitojen opettamiselle ja oppimiselle. Valtakunnallinen terveystietokeskus

työryhmä nimesi vuonna 2006 kulttuurisen hoitotyön yhdeksi tärkeäksi ammatillisen osaamisen ydinalueeksi valmistuttaessa ammattikorkeakoulusta työelämään. Monikulttuurinen hoitotyö on sisällytetty osaksi sairaanhoitajien opetussuunnitelmaa. Sairaanhoitajan tulisi ymmärtää asiakkaan tai potilaan kulttuurista nousevia arvoja, uskomuksia ja toimintatapoja. Tämä lisää yhteisymmärrystä ja suvaitsevuutta monikulttuurisessa hoitoalan kentässä.

Suurin haaste tällä hetkellä on kasvaneet maahanmuuttaja-asiakasmäärät. Heidän elämäänsä saattaa kuulua pakolaisuus, syrjäytymistä ja monenlaisia arjen haasteita. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) sisältää keskeisesti potilaan hoitoon ja kohteluun liittyvän oikeudellisen perustan. Potilaan oikeuksia ovat oikeus hyvää hoitoon sekä inhimilliseen kohteluun, tiedonsaantioikeus ja itsemääräämisoikeus. Laki korostaa myös potilaan integriteettiä eli oikeutta eheyteen ja loukkaamattomuuteen. Laissa todetaan myös seuraavaa: Potilaan äidinkieli, hänen yksilölliset tarpeensa ja kulttuurinsa on mahdollisuuksien mukaan otettava hänen hoidossaan ja kohtelussaan huomioon.

Mainittakoon tässä yhteydessä, että myös Sairaanhoitajien eettinen ohjeistus (1996) määrittelee oikeudenmukaisen toimintatavan seuraavasti. Sairaanhoitajan tulee hoitaa jokaista potilasta yhtä hyvin ja kunkin yksilöllisen tarpeen mukaan. Potilaan terveysongelma, kulttuuri, uskonto, äidinkieli ikä, sukupuoli, rotu, ihon väri, poliittinen mielipide tai yhteiskunnallinen asema ei tule vaikuttaa. (Sairaanhoitajan eettiset ohjeet 2014.)

Yhtä lailla eettinen ohjeistus antaa ohjeistukset sairaanhoitajan toimimisesta työtoverina ja ammattikuntansa jäsenenä. Ohjeistuksen mukaan sairaanhoitaja kunnioittaa omaa ja muiden ammattiryhmien edustajien asiantuntemusta ja pyrkii hyvään yhteistyöhön muiden potilaan hoitoon osallistuvien työntekijöiden kanssa. Lisäksi ohjeistuksessa tuodaan esille sairaanhoitajan vastuu ammattikuntansa jäsenten hyvinvoinnista.

3 Menetelmät

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kirjallisuuskatsausta käyttäen, millaisia kotoutumista edesauttavia ja vaikeuttavia tekijöitä maahanmuuttaja kohtaa kotoutumisessaan Suomeen. Työn tavoitteena oli hyödyntää kirjallisuuskatsauksen tuottamaa tietoa Antura-hankkeen jatkohakemuksen tueksi. Antura-hankkeen tavoitteena on edistää kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien yhteiseloä.

3.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Kirjallisuuskatsauksen tekemiselle on useita syitä. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on ottaa selvää, miten ja mistä näkökulmista tutkittavaa tietoa ollaan jo tarkasteltu (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 1997, 121.)

Salmisen (2011, 6) mukaan kirjallisuuskatsauksen laatimiselle on viisi syytä. Ensimmäiseksi kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kehittää olemassa olevaa, sekä rakentaa uutta teoriaa. Toiseksi, sitä voidaan käyttää teorian arvioimiseen. Kolmanneksi sen avulla voidaan muodostaa kokonaiskuvaa ilmiöstä. Neljänneksi kirjallisuuskatsauksen avulla pyritään tunnistamaan ongelmia ja viidenneksi kirjallisuuskatsaus mahdollistaa tietyn teorian historiallisen kehityksen kuvaamisen.

Huolimatta kirjallisuuskatsauksien laajasta kirjosta, ne sisältävät kirjallisuuskatsaukselle tyypilliset osat, joita on neljä: kirjallisuuden haku, kriittinen arviointi, aineiston perusteella tehty synteesi ja analyysi (Stolt, Axelin & Suhonen. 2016, 8.)

Katsaustyyppit voidaan jakaa pääsääntöisesti kolmeen päätyyppiin: kuvaileva kirjallisuuskatsaus ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus, sekä meta-analyysi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi käytetyimmistä kirjallisuuskatsauksen perustyypeistä. Sen voisi käsittää yleiskatsaukseksi, jossa aineistot ovat laajoja ja jossa aineiston valintaa eivät rajaa tiukat metodiset säännöt. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymykset ovat väljempiä verrattuna systemaattiseen katsaukseen tai meta-analyysiin. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla pystytään kuitenkin ilmiön laaja-alaiseen kuvaamiseen ja tarvittaessa luokittelemaan tutkimuksen alla olevan ilmiön ominaisuuksia. (Salminen. 2011, 6.)

3.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi kirjallisuuskatsauksen perustyypeistä. Kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella ei ole tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä ja käytetyt aineistot ovat laajoja. Tutkimuksen kohdetta voidaan kuitenkin kuvata laaja-alaisesti ja tarvittaessa luokittelemaan tutkitavan ilmiön ominaisuuksia. Kuvailevia kirjallisuuskatsauksia on kahta tyyppiä: narratiivinen ja integroiva katsaus. (Salminen. 2011, 6.)

Narratiivinen kirjallisuuskatsaus on kevyin kirjallisuuskatsauksen muoto. Sen avulla pystytään antamaan laaja kuva käsiteltävästä aiheesta tai kuvaillaan käsiteltävän aiheen historiaa ja kehityskulkua. Metodien avulla järjestetään olemassa olevaa tietoa jatkuvaksi tapahtumaksi. Katsaus pyrkii lopputulokseen, joka on samalla helppolukuinen. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on tiivistää aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia. (Salminen. 2011, 7.)

Narratiivisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkimuksen sisällön analysointi (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara. 1997, 218). Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen analyysin yleisin muoto on kuvaileva synteesi, jolla tarkoitetaan tutkimuksissa toistuvien ilmiöiden kokoamista loogisiksi kokonaisuuksiksi. Synteesi havainnollistetaan kuvallisessa muodossa, esimerkiksi taulukon avulla. Katsauksen tekijä kirjoittaa ja tulkitsee tuloksia siten, että tuloksista muodostuu ymmärrystä lisäävä kokonaisuus eli synteesi. (Stolt ym. 2016, 31.)

3.3 Materiaalin sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Kirjallisuuskatsausta laadittaessa on ensin määriteltävä tutkimuskysymykset, joihin etsitään vastauksia. Tämän jälkeen päätetään materiaalin sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Tarkasti rajatut kriteerit vähentävät tutkimuksen virhemarginaalia ja materiaalin suosiollista valintaa. (Stolt ym. 2016, 56.) Opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä toimivat kaksi kysymystä: mitkä tekijät edesauttavat kotoutumista sekä mitkä tekijät vaikeuttavat kotoutumista.

Sen jälkeen päätetään hakustrategia, jonka mukaan käytettävät kirjallisuus ja tietokannat valitaan sekä määritellään kirjallisuuskatsauksessa käytettävät hakutermit ja fraasit. (Stolt ym. 2016, 56; Salminen. 2011, 10.)

Valinnan jälkeen tutkimuksessa käytettävä materiaali seulotaan siten, että tietyt sisäänottokriteerit täyttyvät. Sisäänottokriteerit määritellään ennen kirjallisuuskatsauksessa käytettävän materiaalin lopullista valintaa. (Salminen. 2011, 10; Johansson, Axelin, Stolt, Ääri. 2007, 59.)

Sisäänottokriteereitä tarkastellessa voidaan kiinnittää huomiota alkuperäistutkimusten lähtökohtiin, tutkimusmenetelmiin, tutkimuskohteisiin, tuloksiin ja tutkimuksen laatutekijöihin. Myös tutkimuksen kieli ja julkaisuvuosi voivat olla oleellisia sisäänottokriteereitä. (Johansson ym. 2007, 59; Salminen. 2011, 10.)

Tutkimusmateriaalia voidaan tarkastella myös metodologisen seulonnan näkökulmasta. Tällöin kiinnitetään huomiota erityisesti artikkeleiden ja tutkimusten laatuun ja pidetään huolta siitä, että on hyödynnetty näyttöön perustuvaa päätöksentekoa. Tällöin kirjallisuuskatsaukseen saadaan metodiselta kannalta relevanttia ja laadukasta tietoa. (Salminen. 2011, 10.)

Valmiisiin aineistoihin tulee suhtautua lähdekriittisesti ja niiden paikkansapitävyys tulee tarkistaa. Kirjallisuuskatsauksessa käytettäviä valmiita materiaaleja voivat olla viralliset tilastot ja tilastorekisterit, tilastotietokannat, arkistojen materiaalit, joista tärkeimmiksi nousevat valtionarkisto, maakunnanarkistot, sekä valtionvirastojen arkistot, aiempien

tutkimusten tuottamat materiaalit ja muut dokumenttiaineistot, kuten gallup-tutkimusten tilastot tai joukkotiedotuksen tuotteet. (Hirsjärvi ym. 1997, 186-189.)

Opinnäytetyön materiaalin sisäänottokriteereinä toimivat tutkimusten julkaisuvuosi sekä tutkimusten taso. Lähteinä käytettiin paljon yliopistotasoisia julkaisuja, kuten pro gradu -tutkielmia ja väitöskirjoja. Lähteinä toimi myös THL:n julkaisemat raportit sekä tieteelliset artikkelit. Tutkimusten asiasisällöstä tuli löytyä vastaus asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyön materiaalin poissulkukriteereinä toimivat myös julkaisuvuosi sekä tutkimusten taso. Työn materiaaliksi hyväksyttiin ainoastaan korkeatasoisia ja mahdollisimman uutta tutkimustietoa. Poissulkukriteerinä toimi myös tutkimuksen asiasisällön liittyminen tutkimuskysymykseen.

3.4 Tiedonhakuprosessin toteuttaminen

Tiedonhakuprosessi sisältää määrittelyn tiedontarpeesta ja tiedon käyttötarpeesta. Prosessin alussa arvioidaan käytettävissä olevat resurssit, minkä jälkeen valitaan lähteet, joiden sisältöön tutustutaan. Kun tiedonlähteet on valittu, suunnitellaan, miten tietoa tullaan hakemaan ja hyödyntämään lähteiden avulla, sekä suoritetaan suunniteltu tiedonhaku. Hakutuloksista valitaan määritellyt kriteerit täyttävät materiaalit ja varmistetaan niiden paikkansapitävyys. Tiedonhakuprosessi tulee dokumentoida, jotta aiheen myöhempi seuranta ja toistettavuus on mahdollista. Prosessi tulee myös arvioida sen suorittamisen jälkeen. (Johansson ym. 2007, 11.)

Tiedonhaun tärkein vaihe on määritellä kirjallisuuskatsauksessa käsiteltävän asian avainsanat, joiden avulla etsitään relevanttia tietoa. Tämä vaihe tulee toteuttaa loogisesti ja tarkasti, jotta aihetta käsiteltävää materiaalia löydetäisiin mahdollisimman laaja-alaisesti. (Oliver. 2012, 41.) Kirjallisuuskatsausta laadittaessa on tärkeä muistaa, että tiedonhakuprosessia ja aineiston käsittelyä on mahdollisuus seurata ja haluttaessa toistaa loogisesti käytettyjä avainsanoja hyödyntäen. (Stolt ym. 2016, 80-82.)

Manuaalinen ja elektroninen tiedonhakuprosessi tulee aloittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta käsiteltävästä aiheesta saataisiin yleiskuva. Tässä vaiheessa saadaan myös käsitys siitä, millaista aiheeseen liittyvää kirjallisuutta on saatavilla ja kuinka kirjallisuuskatsauksen sisältö tulisi rajata. Tässä vaiheessa saatu materiaalia tulisi käydä läpi ensin selaillen ja silmäillen, jotta saadaan käsitys siitä, onko materiaalissa tarpeeksi relevanttia tietoa, joka vastaisi tutkimuskysymyksiin ja täyttääkö materiaali määritellyt sisäänottokriteerit. Lukijan tulisi kiinnittää huomiota tekstissä esiintyviin konkreettisiin asianhaaroihin sekä käytettyyn termistöön. Yleensä sisällysluettelo ja tiivistelmä antavat

kuvan siitä, mistä luetussa tekstissä on kysymys. Vasta tämän vaiheen jälkeen kannattaa aloittaa muistiinpanojen tekeminen. (Hirsjärvi ym. 1997, 110-113.)

Tiedonhakuprosessissa hyödynnettiin erityisesti sähköisiä tietokantoja. Käytössä olivat Medic- ja CINALH-tietokannat. Tiedonhakua toteutettiin myös manuaalisesti kirjastoissa etsimällä opinnäytetyöhön aiheeseen liittyviä tunnettuja tutkimuksia ja artikkeleita.

Tiedonhaku aloitettiin kartoittamalla hakusanoja YSA-sanaston avulla. Päähakusanoja olivat muun muassa maahanmuuttaja, kotoutuminen, integraatio ja adaptaatio. Tulokset rajattiin tutkimusten ja artikkeleiden julkaisuvuosien mukaan. Työssä käytetyt materiaalit on julkaistu vuosina 2010-2018. Käytetyt tutkimukset ja artikkelit ovat yliopistotasoisia väitöskirjoja ja tieteellisiä artikkeleita.

Tiedonhakua tehtiin järjestelmällisesti hyödyntäen tiedonhakutaulukkoa (Taulukko 1) koko hakuprosessin ajan, minkä jälkeen tiedonhaun kelpoisuus tarkistettiin toistamalla haut. Lisäksi manuaalista tiedonhaku tehtiin hyödyntäen Tilastokeskuksen tietokantoja ja Google Scholar-hakupalvelua (Taulukko 2). Työssä pyrittiin käyttämään mahdollisimman paljon kansainvälisiä tutkimuksia, jotta kirjallisuuskatsauksen sisältö olisi mahdollisimman monialainen ja kansainvälisesti merkittävä.

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Tulos	Valinnat
Medic	Kulttuuritausta	Julkaisut vuonna 2010-2019, Kieli Suomi,	0	
Medic	Maahanmuut*	Julkaisut vuonna 2010-2019, Kieli Suomi, Väitöskirja	5	- Kuulumisen politiikka: maahanmuuttaja sairaanhoitajat, ammatikuntaan sisäänpääsy ja toimijuuden ehdot
Medic	Maahanmuut* ja sopeutuminen	Julkaisut vuonna 2010-2019,	4	- Ulkomaalainen hoitaja suomalaisessa terveydenhuollossa

		Kieli Suomi		
Medic	Rasismi	Julkaisut vuonna 2010- 2019, Kieli Suomi,	1	
Medic	Kulttuuri ja Maahanmuut*	Julkaisut vuonna 2010- 2019, Kieli Suomi,	3	- Ulkomaalainen hoitaja suomalaisessa terveydenhuollossa
Medic	Sopeutuminen	Julkaisut vuonna 2010-2019	93	- Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoidajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa
Medic	Adaptaatio	Julkaisut vuonna 2010-2019	67	
Medic	Kotoutuminen	Julkaisut vuonna 2010- 2019, Kieli Suomi, Väitöskirja	1	- Arki uudessa kotimaassa: Entisestä Neuvostoliitosta Suomeen iäkkäinä muuttaneiden arki, sosiaaliset suhteet ja kotoutuminen
Medic	Etni*	Julkaisut vuonna 2010- 2019, Kieli Suomi	11	-
Medic	Muuttoliike	Julkaisut vuonna 2010- 2019, Kieli Suomi	26	-

Medic	Kulttu*	Julkaisut vuonna 2010-2019, Kieli Suomi	305	<ul style="list-style-type: none"> - Ulkomaalaistaustaiset lääkärit ja hoitajat suomalaisessa terveydenhuollossa: haasteet ja mahdollisuudet - Kun kulttuurit kohtaavat: terveyspalveluiden monikulttuurisuus ja laatu terveydenhuoltohenkilöstön ja maahanmuuttajien kokemana - Maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden terveyttä ylläpitävät voimavarat: taustalla salutogeeninen orientaatio
Medic	Ihmisoike*	Julkaisut vuonna 2010-2019, Kieli Suomi	22	-
CINAHL	Cultural AND integration	Julkaisut vuosina 2010-2019	424	<ul style="list-style-type: none"> - Is integration the best way to acculturate? A reexamination of bicultural-adaption relationship in the "ICSEY-dataset using the Bilineal method. - Making difficult decisions: Immigrants's experiences of employment preparation and participation -Theatre enriching social work with immigrants - the case of Finnish multicultural theatre group
CINAHL	Multicultural AND adaption	Julkaisut vuosina 2010-2019	9	- "If Only I Did Not Have That Label Attached to Me": Foregrounding Self-Positioning and Intersectionality in the Experiences of Immigrant and Refugee Youth.

CINAHL	Refugee AND acculturation	Julkaisut vuosina 2010-2019	26	Depression among unaccompanied minor refugees: the relative contribution of general and acculturation-specific daily hassles
--------	---------------------------	-----------------------------	----	--

Taulukko 1. Tiedonhauntaulukko

Google Scholar	Maahanmuutto ja kotoutuminen	<p>-Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen. Etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksista ja toiveista</p> <p>-Maahanmuuttajien kokemuksia sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan</p> <p>-Ulkopuolinen vai osallistuja? Identiteetit, ryhmäsuhteet ja integraatio maahanmuuttajien elämäntarinoissa</p>
Tilastokeskus		<p>-Ulkomaalaistaustaisten ei-työllisten työnhaku on aktiivisempaa kuin suomalaistaustaisilla - kielitaito suurin este työllistymiselle</p> <p>-Ulkomaalaistaustaisessa väestössä paljon korkeasti ja paljon matalasti koulutettuja - Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimus 2014</p> <p>-Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin</p>

Taulukko 2. Manuaalisen tiedonhauntaulukko

3.5 Analyysimenetelmät

Tutkimuksen ydinasia on kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko. Analyysivaiheessa selvitetään, millaisia vastauksia saadaan tutkimuskysymyksiin. Analyysiin tähdätään jo tutkimuksen aloitusvaiheessa, ja sen tarkoituksena on löytää tutkimuskysymyksiin vastauksia. Analyysivaiheessa voidaan myös havaita, että tutkimuskysymyksiin on mahdotonta löytää vastauksia niiden esitetyssä muodossa, jolloin tulisi pohtia, missä muodossa kysymykset olisi pitänyt esittää (Hirsjärvi ym. 1997, 221-223.)

Kirjallisuuskatsauksen analyysissa tulisi näkyä tekijän havainnot materiaalissa esiintyvistä suuntauksista, kehityksestä, samankaltaisuuksista ja ristiriidoista. Analyysin avulla voidaan myös arvioida tutkimuksen käyttötarkoituksia erilaisista näkökulmista (Oliver 2012, 9, 87.) Analyysin tarkoituksena on etsiä käytetyistä materiaaleista yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, jakaa niitä ryhmiin, vertailla ja tulkita niitä (Stolt ym. 2016, 31.)

Analyysin pohja muodostuu aineiston kuvaamisesta ja luokittelusta, jonka jälkeen materiaalien tietoja yhdistetään siten, että niistä saadaan looginen ja kronologinen kokonaisuus. Analyysitapoja on useita ja niiden valintaan ei ole mekaanisesti määriteltyjä sääntöjä. Aineiston analyysi aloitetaan kuitenkin mahdollisimman pian materiaalin keruuvaiheessa. Analyysin tulokset johtavat tulkintaan, jossa pohditaan analyysivaiheessa esiin nousevia ja toistuvia teemoja, sekä elementtejä, jotka ovat voineet vaikuttaa analyysiin (Hirsjärvi ym. 1997, 221-224.)

Analyysitavat jaotella karkeasti kahteen kategoriaan: selittämiseen ja ymmärtämiseen. Selittävässä analyysimenetelmässä käytetään apukeinoina tilastollista analyysia, sekä päätelmien tekoa, kun taas ymmärtävässä analyysimenetelmässä apukeinoina on laadullinen analyysi, sekä päätelmien teko. Analyysitavan valintaan vaikuttaa se, millä menetelmällä tutkimuksen ongelmaan tai tehtävään saadaan parhaiten vastauksia (Hirsjärvi ym. 1997, 223-224.)

Opinnäytetyön laadullisena analyysimuotona käytetään teema-analyysia. Tutkimuksissa toistuvien teemojen pohjalta kootaan helppolukuinen kokonaisuus, jossa käsitellään tutkimusaineistossa toistuvia teemoja. Teema-analyysi on suositeltava analyysitapa käsitellessä käytännön ongelmia ja sitä käytetään yleisesti kvalitatiivisen tutkimuksen analysoinnissa. Sen avulla on helppo poimia tutkimusmateriaalista tutkimuskysymysten kannalta olennaista tietoa kiinnittäen huomiota materiaalissa toistuviin teemoihin. Teemoittelussa tutkimusmateriaalista voidaan nostaa esille vastauksia tutkimuskysymyksiin (Eskola & Suoranto. 1998.) Opinnäytetyössä pyritään analysoimaan sisältö mahdollisimman tarkasti, jotta tuotettu tutkimus lisäisi mahdollisimman paljon ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta.

4 Tulokset

Tutkimuksissa esiintyi monia kotoutumiseen keskeisesti vaikuttavia tekijöitä, joista kuitenkin kuusi tekijää toistuivat tutkimusmateriaalissa. Nämä tekijät esitellään tässä tulokset osiossa kuutena eri teemana. Tuloksissa pyritään tiivistämään tutkimusmateriaalista nousseita teemoja tavalla, joka on ominaista narratiiviselle, kuvailevalle analyysille ja joka on samalla helpolukuinen.

Keskeisinä tuloksina opinnäytetyöhön valituista tutkimuksista ilmeni kotoutumista edistävinä ja vaikeuttavina tekijöinä kielitaito, työllistyminen, koulutus, kulttuuritietämys, sosiaaliset suhteet ja yksilöllisyys (Liite 1). Nämä teemat esitetään seuraavissa kappaleissa edellä mainitussa järjestyksessä.

Kielen opiskelun vaikutukset olivat positiivisia ja ne mahdollistivat maahanmuuttajille autonomisen aseman. Kielitaito mahdollisti esim. terveydenhuollon palveluiden käytön. Kielitaidon avulla maahanmuuttajat pystyivät myös olemaan enemmän mukana heitä koskevissa päätöksissä. (Salvo & Williams, 2017.)

Salmelan (2012) tutkimuksessa Suomen kielen vaikeus koettiin vaikeana omaksua. Kielitaidolla on vaikutusta erityisesti työllistymiseen. Lisäksi kielitaito asettaa omat rajoituksensa siihen, kuinka pian ja minkälaisiin töihin on mahdollisuus työllistyä. Matalasti koulutetut, suomen tai ruotsin kieltä heikosti osaavat, vähän aikaa Suomessa asuneet ja pakolaistaustaiset olivat useimmin työvoiman ulkopuolella vuonna 2014. (Nieminen 2015).

Kielitaito tuotti maahanmuuttajille eniten vaikeuksia työpaikallaan. Työpaikalla järjestettävien koulutusten sisällön ymmärtäminen tuotti useasti vaikeuksia, mikä johti ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden eriarvoistumiseen. Kielen opiskelu vei paljon energiaa ja opiskeluun käytettävä aika oli rajallista. (Baumgartner, 2012.) Maahanmuuttajat kokivat kielen oppimisen saavutuksena ja askeleena kohti yhteiskuntaan integroitumista, koska kielitaito loi valmiuksia työllistyä ja saavuttaa koulutus. (Salvo & Williams, 2017.)

Esteenä kielen oppimiselle olivat pakolaisten rajallinen oppimiskapasiteetti, joka johtui yleensä posttraumaattisesta stressihäiriöstä. Kielen oppimisen esteenä olivat myös rajalliset sosiaaliset suhteet kantaväestön kautta, jonka seurauksen opiskellun kielen käyttö jäi vähäiseksi ja kielen oppiminen oli hidasta. Haastateltavat kokivat kaipaavansa enemmän tukea kielen opiskelun alkuun pääsemiseen ja itse kielen käyttämiseen, koska häpeän tunne oli usealle haastateltavalle kielen oppimisen esteenä. He ottivat esille tarpeen

yksilöllisemmälle psyykkisen hyvinvoinnin tukemiselle yhteiskuntaan integroitumisen tueksi. (Salvo & Williams, 2017.)

Ikääntyvän maahanmuuttajaryhmän kotouttamisohjelman haasteena nähdään erityisesti kielitaidon puute sekä kommunikoinnin vaikeus. Kielitaidon puutteen syynä on iäkkäämmille henkilöille uuden informaation muistamisen ja oppimisen vaikeus. (Heikkinen, 2015.)

Riittävä kielellinen ilmaisu auttoi luomaan uusia sosiaalisia suhteita työpaikalla. Sosiaalisella verkostolla oli suuri merkitys maahanmuuttaja työntekijöiden kokemukseen heidän omasta kykenevyydestään työntekijänä. Tähän vaikutti tunne kuulumisesta kantaväestön kanssa samaan yhteisöön. (Huot, Chen, King, Painter-Zykmund & Watt, 2017.)

Suuri osa ei-työllisistä ulkomaalaistaustaisista arvioi, että tärkein syy siihen, miksi työtä on vaikea löytää, johtuu kielitaidon puutteesta. Kuitenkin ulkomaalaistaustaiset käyttivät erilaisia työnhakukeinoja monipuolisesti hyväkseen. Sosiaaliset verkostot ja työpaikkailmoituksiin vastaaminen näyttivät edistävän työllistymistä parhaiten. Kielitaito ja koulutus vaikuttavat siihen, minkälaisiin töihin on mahdollisuus päästä. Lisäksi vaikka tulijalla olisi korkeakin koulutus, kotimaassa suoritettu tutkinto ei välttämättä vastaa suomalaisia tutkintovaatimuksia sellaisenaan. Kotoutumisen ja työllistymisen tukitoimien kehittämiseksi on tärkeää seurata ulkomaalaistaustaisten sijoittumista työmarkkinoille sekä työllistymisen esteitä. (Nieminen 2015.)

Työllistymiseen liittyy myös olennaisesti ammatillinen pätevytymisprosessi, jossa ulkomainen ammattiosaaminen päivitetään Suomen vaatimustason mukaiseksi. Suuri osa maahanmuuttajista kokee Suomessa tapahtuvan pätevytymisprosessin hankalana. (Aalto, Elovainio, Heponiemi, Hietapakka, Kuusio & Lämsä, 2013.)

Tärkeinä uuteen työyhteisöön sopeutumista edistävinä tekijöinä pidettiin kielen opetuksen lisäämistä, mentoritoiminnalla, sopeutumiseen tarvittavan ajan antamista, koulutuksen kehittämistä ja tukiryhmä toimintaa. Myös maahanmuuttajien omilla asenteilla työyhteisöön sopeutumista kohtaan on suuri merkitys. (Baumgartner, 2012.)

Suomalaiseen työpaikkakulttuuriin sopeutumista parantavia luonteenpiirteitä ovat mm. rohkeus, rauhallisuus, armollisuus, omatoimisuus, avoimuus, motivoituneisuus, sinnikkyys, hyvä itsetunto ja ahkeruus, kun taas heikentävinä luonteenpiirteinä esille nousi katkeruus, ujous, puhumattomuus, huono itsetunto ja heikkous. (Baumgartner, 2012.)

Myös Niemisen (2011) väitöstutkimuksessa maahanmuuttajasairaanhoitajien ammatillinen pätevytymisprosessi näyttäytyi haasteellisenä. Maahanmuuttajasairaanhoitajille tarjottiin työnjaollisia asemia ensisijaisesti terveydenhuollon ja sairaanhoitajien ammattikunnan marginaalissa. Maahanmuuttajasairaanhoitajat ohjattiin useimmiten hoitoapulaisiksi tai lähihoitajakoulutukseen. On huomattava myös, että pätevytymiskoulutusten toteuttamiseen liittyvät ehdot ja käytännöt ovat edelleen hajanaisia.

Pätevytymisprosessista suoriuduttuaan maahanmuuttajasairaanhoitajat selvittivät kuitenkin sujuvasti tiensä suomalaiseen työelämään ja työyhteisöjen jäseniksi. Ammattikuntaan ja työyhteisöihin kiinnittymistä edesauttoi merkittävästi aikaisempaan työkokemukseen pohjautuva vahva ammatti-identiteetti ja ammatillinen osaaminen.

Niemisen väitöstutkimus paljasti, että sairaanhoitajan ammatin sisällä maahanmuuttajasairaanhoitajille rakennetaan työnjaollista asemaa segmenttiin, joka ei näytä kelpaavan kantasuomalaisille. Tutkimuksen pohjalta voi todeta, miten tärkeää nykyisessä yhteiskunnallisessa ja työvoimapolitiisessa tilanteessa olisi tunnistaa ja tunnustaa myös muista kuin työperusteisista syistä maahan muuttavien ja tänne jo muuttaneiden sairaanhoitajien koulutus, ammattitaito ja työvoimaresurssi. (Nieminen 2011.) Maahanmuuttajat tunsivat epävarmuutta myös työn jatkomahdollisuuksista ja joissain tapauksissa heiltä oltiin poissuljettu työllistymismahdollisuuksia työnhakuprosessin aikana esim. kielellisen ilmaisen puutteiden vuoksi, vaikka heillä olisi ollut työkokemusta kyseiseltä alalta. (Huot ym. 2017.)

Työnantajilla pitäisi olla riittävästi mahdollisuuksia kouluttautua työntekijöiden lähtötason mukaisesti ja antaa mahdollisuuksia henkilöstön ja työyhteisön kehittää heidän omaa toimintaansa. (Aalto, Elovainio, Heponiemi, Hietapakka, Kuusio & Lämsä, 2013). Maahanmuuttajaopiskelijat korostivat koulutuksen sisällön tärkeyttä heijastaen heidän omaan kulttuuriinsa. He kokivat saavansa arvostusta ja mahdollisuuden työllistyä koulutuksensa kautta. (Tamminen, 2011.) Samalla maahanmuuttajaopiskelijat kokivat ulkopuolisuutta koulutuksen sisällön vuoksi: maahanmuuttajaopiskelijoita ei oltu otettu huomioon koulutuksen sisältö suunniteltaessa, vaikka siihen olisi ollut tarvetta. (Tamminen, 2011.)

Maahanmuuttajien Suomessa tapahtuvaan koulutukseen on kiinnitettävä huomiota, sillä osa heistä saattaa olla luku- ja kirjoitustaidottomia ja yhteiskunnassa pärjäämisen edellytyksiä voi pitää erityisen heikkoina henkilöillä, joilla puuttuu jopa perusasteen koulutus, mainitsematta luku- ja kirjoitustaitoa. Tämän väestöryhmän koulutukseen tulisi panostaa myös siksi, että heidän koulutustasolla on selkeä yhteys siihen, miten heidän lapsensa kouluttautuvat. Matalasti koulutettujen vanhempien osallistaminen on avain asemassa kotoutumisen edistämisessä, sillä koulutuksen periytyvyys on suuri myös

ulkomaalaistaustaisilla nuorilla. Myös osa vanhemmista saattaisi tarvita tietoa esimerkiksi kouluttautumisen tärkeydestä, jotta he osaisivat antaa tukea lapsilleen koulujen siirtymien välillä. Kuitenkin kouluttamattomien maahanmuuttajien sosioekonominen asema voi olla este heidän ja heidän perheensä koulutuksen takaamiselle. Myös koulutukseen kohdistuvat asenteet ja eriarvoisuus sukupuolten välillä voivat olla kouluttautumisen esteenä. (Larja, Sutela & Witting 2015.)

Lähtömaassa suoritettu tutkinto ei takaa automaattisesti työtä Suomessa. Matalasti koulutetut, suomea ja ruotsia heikosti taitavat ja vähän aikaa Suomessa asuneet ja pakolaistaustaiset olivat usein työvoiman ulkopuolella. Työllistymiseen liittyy odotukset ja pettymykset. Huomioitavaa oli kuitenkin se, että maahanmuuttajien korkeakoulutuksen osuus oli miltei vastaava kuin suomalaistaustaisten. Toisaalta tutkitun väestön osan koulutusrakenne oli polarisoituneempi kuin suomalaistaustaisen väestön. Ulkomaalaistaustaisen toisen asteen tutkinnot olivat useammin yleissivistäviä. Perusasteen tasoiset ammatit vähenevät kuitenkin työmarkkinoilla jatkuvasti, jolloin erityisesti toisen asteen ammatillisen koulutuksen lisäämiselle olisi tarvetta. (Sutela & Larja 2015.)

Vastuunottaminen on vaikeaa isäntämaan kulttuuritietämyksen vajavuuden vuoksi. Osa maahanmuuttajista eivät halua tehdä isoja päätöksiä työntekijöinä, koska pelkäävät sen vaikuttavan negatiivisesti heidän nykyiseen työntekijäasemaansa mahdollisten virheiden vuoksi. (Huot ym. 2017.) Osa nuorista maahanmuuttajista suosivat bikulturalismia akkulturaation muotona. Bikulttuurinen käsitteellä tarkoitetaan kahden kulttuuritaustan sekoittumista keskenään. Syynä tähän oli bikulttuurallisen lähestymisen muokattavuus sopivaksi ryhmän sosiaalisesta tai kulttuuritaustasta riippuen. (Abu-Rayya & Sam, 2016. Kulttuuriseen osaamiseen vaikuttavat kommunikoivien henkilöiden avoimuus ja ymmärrys toista kulttuuria ja sen näkemyksiä kohtaan sekä tahto toimia yhteisymmärryksessä. (Airola 2013.)

Kielen oppimisen esteenä olivat myös rajalliset sosiaaliset suhteet kantaväestön kanssa, jonka seurauksen isäntämaan kielen käyttö jäi vähäiseksi ja kielen oppiminen oli hidasta. (Salvo & Williams, 2017.) Joissain tilanteissa maahanmuuttajat kokivat itsensä ulkopuoliseksi ja yksinäiseksi ryhmässä ilman muita saman kulttuuritaustan omaavia henkilöitä. He kokivat toisen saman kulttuuritaustan omaavan henkilön tuen tärkeäksi voimavaraksi. (Tamminen, 2011.)

lääkkäämmän sukupolven maahanmuuttajat korostivat erityisesti sukupolvien välisten ja yllirajallisten suhteiden merkitystä ja niiden myönteistä vaikutusta kotoutumisessa uuteen kulttuuriin. Nuoremmat sukupolvet auttoivat iäkkäämpää sukupolvea arjen askareissa, joka helpotti heidän yksinäisyyttään sekä ehkäisi emotionaalista syrjäytymistä. Iäkkäämmät maahanmuuttajat kokivat tärkeäksi myös sen, että pystyivät jakamaan omaa

kulttuuriperimäänsä lapsenlapsillensa kertomalla kokemuksistaan, suvun ja perheen historiasta sekä tavoista. Oman kulttuuriperimän säilyttämistä edesauttoivat ylijärjalliset suhteet. (Heikkinen, 2015.)

Työpaikan luomat sosiaaliset suhteet jäivät joidenkin haastateltavien kohdalla pintapuoliseksi, koska he eivät kokeneet omaavansa yhdistäviä tekijöitä kantaväestön kanssa. Kielellisellä ilmaisulla oli suuri merkitys sosiaalisen verkoston kehittymisen kannalta. (Huot ym. 2017.) Maahanmuuttajien kanssakäymisessä tulee ottaa huomioon maahanmuuttajien erityisasema, yhteisymmärrys tulee rakentaa molemminpuolisen kommunikoinnin pohjalta sekä kohtaamisessa voidaan hyödyntää toimiviksi todistettuja käytäntöjä tai luoda uusia yksilöllisiä käytäntömalleja. (Airola, 2013.)

Teatteriryhmässä toimiminen toi maahanmuuttajille aikaan suuria ilon ja tyydytyksen tunteita. He tunsivat olevansa osa ryhmää ja saivat ryhmässä olon avulla näkyvyyttä ja mahdollisuuksia muodostaa uusia sosiaalisia suhteita. Sosiaalisten suhteiden katsottiin vaikuttavan positiivisesti työllistymismahdollisuuksiin. (Westerling & Karvinen-Niinikoski, 2010.) Edellä mainitun kaltainen toimiva käytäntö tai toimintamalli oli myös Pohjolan (2016) pro gradu tutkimuksen keskiössä oleva kolmannen sektorin tuottama Polku kotiin -projekti. Polku kotiin -projektilla koettiin olevan tärkeä tehtävä kotouttamisessa. Projektia voitiin pitää kotoutumista edesauttavana toimenpiteenä, sillä se tarjosi foorumin aktiiviseen osallistumiseen, uuden oppimiseen ja jaettujen identiteettien luomiseen.

Projekti keskittyi 15-30 vuotiaisiin maahanmuuttajataustaisiin tyttöihin ja naisiin. Projekti oli suunnattu naisille, koska projektityöntekijöiden kokemustiedon perusteella tyttöjen toimeettomuus, kotiin jääminen ja osallistumattomuus oli yleisempää kuin poikien. Tutkija halusi painottaa erityisesti yhteiskunnan ulkopuolelle jäävien asiakkaiden tarinoita ja tuoda heidän ääntään kuuluviin. Tästä syystä kaikkien haastateltavien tarinat olivat jossain määrin ongelmallisia. Projektityöntekijät vierailivat tyttöjen/naisten kodeissa ja tekivät yhdessä mielekkäitä asioita kotona ja kodin ulkopuolella. Kotona leivottiin suomalaisia tai omia herkkuja, neulottiin ja tehtiin retkiä eri paikkakunnille ja eri tapahtumiin.

Projektin työntekijät olivat ainoa suomenkielinen kontakti ja monille nuorille projekti oli ainoa tapa harrastaa vapaa-ajan toimintaa. Nuoren aktivointi vapaa-ajalla sekä erityisesti suomenkielisen lähituen tarjoaminen olivat päätavoitteet. Lähituki haluttiin merkitsevän nuorelle kontaktia, jota nuori pystyi käyttämään apuna vahvistamassa mahdollisuuksia vapaa-aikaan, kouluun ja tulevaisuuteen liittyvissä haasteissa. Projektissa pystyttiin huomioimaan paremmin yksilölliset tarpeet, joihin julkisesti määritellyt kotoutumistoimet eivät pysty yksin vastaamaan. (Pohjola 2016.)

Edellä mainitut luovat projektit ja käytännöt antavat mahdollisuuden yksilöllisten tarpeiden parempaan huomioimiseen. Yksilöllisyyden merkityksen ymmärtäminen kotoutumista edistävänä tekijänä erottui yhdeksi olennaiseksi tekijäksi. Yksilöllisyyden huomioiminen kotoutumisen haasteissa edesauttaisi kotoutumista merkittävästi. Maahanmuuttajat ottivat esille tarpeen yksilöllisemmälle psyykkisen hyvinvoinnin tukemiselle yhteiskuntaan integroitumisen tueksi sekä toivoivat saavansa mahdollisuuden inhimilliseen ja ennakkoluulottomaan kohteluun. (Westerling & Karvinen-Niinikoski, 2010; Salvo & Williams, 2017.)

Maahanmuuttaja nuoret toivovat myös tulevansa kohdatuksi yksilöinä ilman ennakkoluuloja liittyen heidän rotuun, sosioekonomiseen asemaan, alkuperäismaahan, oikeudelliseen asemaan, kieleen tai uskontoon. (Amrhor, 2017.) Varjosen (2010) väitöstutkimus toi selkeästi esille maahanmuuttajien tarpeen tulla nähdyiksi ennen kaikkea yksilöinä. Haastateltavien tarinoissa tuli ilmi todellisuus, jossa maahanmuuttajien kohdeltiin kuitenkin enemmänkin tietyn kategorian edustajina, jossa yksilöllisyydelle ei ollut sijaa.

Serap, Oddgeir, Thormod, Selcuk, Brit (2015) toivat esille maahanmuuttajaryhmän, ilman huoltajia tulleiden alaikäiset pakolaiset. Tutkimus käsitteli ilman huoltajia tulleiden alaikäisten pakolaisten masennusta ja heidän kokemiaan päivittäisiä haasteita. Jatkuvat päivittäiset haasteet elämässä olivat suuri alttius mielenterveysongelmille. Esimerkiksi mahdolliset sotaan liittyvät traumaattiset kokemukset olivat läsnäolevia haasteita. On tärkeä tiedostaa ilman huoltajaa tulleiden pakolaislasten erityinen stressi ja sen vaikutus mielenterveyteen. Yksilöllisten tarpeiden huomioiminen on tässä maahanmuuttajaryhmässä erityisen tärkeää.

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Analyysin perusteella esille nousi keskeisiksi teemoiksi kieli, työllistyminen, sosiaaliset suhteet, kulttuuritietämys, koulutus ja yksilöllisyys. Kotoutuminen pitää sisällään kaikki ihmisen elämään liittyvät ja toisiinsa kytkeytyvät elämän osa-alueet. Kirjallisuuskatsauksen avulla saadut tulokset osoittavat, että jokainen osa-alue on vuorovaikutuksessa keskenään. Jos tietyllä osa-alueella on merkittäviä vaikeuksia, eivät ne voi olla vaikuttamatta myös muihin elämän alueisiin. Vastaavasti vahvuudet ja onnistumiset yhdellä alueella edesauttavat koko kotoutumisprosessia.

Yhteiskunnallisen integroitumisen ja yksilöllisen tai henkilökohtaisen integroitumisen ristiriita kotoutumispolitiikassa ja maahanmuuttajien omissa puheenvuoroissa erottui selkeästi yhdeksi kotoutumisen haasteeksi. Maahanmuuttajat halusivat tulla nähdyiksi ja kohdelluiksi ennen kaikkea yksilöinä, mutta todellisuudessa heitä pidetään ihmisryhmänä, jonka kotoutuminen

tulisi perustua ensisijaisesti kielen oppimiseen ja sitä kautta työllistymiseen. Suurimmassa osassa tutkimuksia otettiin esille maahanmuuttajien oma asenne uutta kulttuuria kohtaan sekä heihin kohdistuvat asenteet.

Mahdolliset traumaattiset tapahtumat menneisyydestä voivat vaikuttaa maahanmuuttajien asenteeseen uutta oleskelumaata kohtaan negatiivisesti, koska taustalla voi olla monia stressiä aiheuttavia tekijöitä. Traumaattiset tapahtumat lisäävät akkulturaatiivista stressiä ja mahdollisuuksia aloittaa elämä uudessa maassa. Maahanmuuttajien mielenterveyspalveluiden riittämättömyys ja terveydenhuoltohenkilökunnan riittämätön perehdytys maahanmuuttajien mielenterveysongelmiin ja niiden aiheuttajiin oli huomattava este esimerkiksi uuden kielen oppimiselle tai kouluttautumiselle.

Tutkimuksien pohjalta selvisi, että maahanmuuttajat halusivat olla osa Suomen yhteiskuntaa. Erityisesti työn ja koulutuksen kautta saatiin solmittua uusia sosiaalisia suhteita kantaväestön kanssa. Yhteiskuntaan integroitumista edisti kantaväestön kanssa solmitut sosiaaliset suhteet, mutta samalla maahanmuuttajat toivoivat saavansa tukea ja sosiaalista kanssakäymistä henkilöiden kanssa, jotka omaavat saman kulttuuritaustan kuin he itse.

Sosiaaliset suhteet kantaväestön kanssa edesauttaa uuden kielen oppimista.

Maahanmuuttajat, joilla oli laajemmat sosiaaliset verkostot, jotka pitivät sisällään suhteita myös kantaväestön kanssa, oppivan uuden kielen nopeammin, kuin vähemmän sosiaalisia suhteita omaava maahanmuuttaja. Sosiaaliset suhteet loivat useammin tilanteita, joissa uuden kielen käyttäminen oli mahdollista. Tämän seurauksena myös työllistyminen koettiin helpompana. Tarve kokea aitoa osallisuutta piti sisällään sosiaaliset suhteet suomalaisiin. Maahanmuuttajat haluavat kokea aitoa osallisuutta kaikilla liittymisen tasoilla.

Tämän opinnäytetyön tekeminen on opettanut paljon tutkielman tekemisestä ja ennen kaikkea se on opettanut pitkäjänteisyyttä ja tiimityöskentelytaitoja. Työn tekemisessä parityönä on useita etuja, mutta toisaalta erityisesti työn tekeminen etäyhteyksien varassa toi lisähaasteita. Opinnäytetyön aloitus viivästyi useista syistä ja työ tehtiin lopulta tiukassa aikataulussa. Työn luotettavuuden arvioinnissa tämä tulee huomioida rehellisesti.

Tutkimuksen luottavuutta lisäsi kuitenkin kahden tutkijan mukanaolo. Pystyimme arvioimaan yhdessä esimerkiksi tutkimusten soveltuvuutta peilaten niitä asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimukset ovat mielestämme monipuolisia ja korkeatasoisia. Aiheeseen liittyvää laadukasta tutkimusmateriaalia oli runsaasti saatavilla. Haasteeksi koitui parhaiden tutkimusten mukaanotto. Onnistuimme tässä kuitenkin mielestämme hyvin. Tutkimuksiin perehtyminen oli mielenkiintoista ja niiden sisällön tutkiminen ja pohdinta lisäsivät ymmärrystä kotoutumiseen ja maahanmuuttoon

liittyvistä ilmiöistä. Tutkimustulokset jopa yllättivät monipuolisuudellaan. Omaksumamme tieto auttaa myös sairaanhoidon eri työkentillä kohdattaessa maahanmuuttajia paitsi asiakkaina myös työkollegoina.

Pidimme asettamamme tutkimuskysymykset tiukasti mielessä koko tutkimusprosessin ajan ja kävimme valitsemamme tutkimukset useaan kertaan lävitse. Aloitimme alustavan manuaalisen ja elektronisen tiedonhauksen syksyllä 2017, jotta saisimme käsityksen millaista ja kuinka paljon aiheeseen liittyvää kirjallisuutta olisi saatavilla. Aiheeseen liittyvää laadukasta materiaalia oli runsaasti saatavilla. Kirjoitimme jokaisesta mukaan valitusta tutkimuksesta ylös tutkimuskysymyksiin liittyvät olennaiset asiakokonaisuudet ja tutkimustyön edetessä saatoimme huomata, miten tuloksissa esittelemämme teemat alkoivat hahmottua. Lopullinen analyysi tehtiin kevään 2018 aikana.

Jatkotutkimusaiheiksi ehdotamme tutkimusta, jossa kartoitetaan monikulttuurisen hoitotyön opetussisältöjä Suomen ammattikorkeakouluissa. Tutkimus voisi olla myös toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on kehittää monikulttuurisuuden opettamiseen ja oppimiseen liittyviä luovia menetelmiä ja sisältöjä.

5.1 Tutkimuksen etiikka

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (1997, 27) näkevät, että eettisten näkökohtien riittävä ja oikein huomioitu käyttö on vaativaa. He pitävät tärkeänä, että eettisten näkökohtien huomioimiseen harjaannutaan jo ensimmäisissä tutkimus- ja kirjoitustehtävissä.

Myös Vilkka (2015) tuo esiin useita tutkimusetiikkaan liittyviä olennaisia näkökohtia, joita jo tutkimusentekoa harjoittelevien tulisi työssään huomioida. Vilkka suosittelee tutkimuseettisen keskustelun ottamista pohjaksi tutkimusenteossa ja suosittaa palaamista eettiseen keskusteluun tutkimuksen lopussa riippumatta siitä, millä koulutus tasolla tai kuka tutkimusta tekee.

Vilkka (2015) myös jokaisen tutkimusta tekevän tutustumaan Tutkimuseettisen Neuvottelukunnan (TENK) verkkosivustoihin www.tenk.fi tutustumista. TENK määrittelee hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdiksi esimerkiksi seuraavia asioita. Tutkijoiden tulee soveltaa hyvää tieteellistä käytäntöä, joka tarkoittaa sitä, että tutkijat käyttävät eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä. Käytännössä tutkijat käyttävät menetelmiä, jotka tiedeyhteisö on hyväksynyt. Tutkija osoittaa myös tutkimuksellaan tutkimusmenetelmien, tiedonhankinnan ja tutkimustulosten johdonmukaista hallintaa, myös lähdeviitteiden oikea käyttö jo tutkimussuunnitelmassa osoittaa tutkijan ymmärtävän oikean tieteellisen käytännön periaatteet. Myös ohjaussopimus tai sopimus toimeksiantajan ja opiskelijoiden välillä auttavat selventämään osapuolten tutkimuksen tekoon liittyviä vastuita ja velvollisuuksia.

Tutkimustyön eettisyyttä pyrkii turvaamaan myös muut eettiset ohjeet ja lainsäädäntö. Helsingin julistus (1964) on kansainvälisesti hyväksytty tutkimusetiikan ohjeistus. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen. 2013, 212.) Hoitotieteellistä tutkimusta ohjaavat myös kansallinen lainsäädäntö ja ohjeet. Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE) käsittelee terveydenhuoltoon ja potilaan asemaan liittyviä eettisiä kysymyksiä. Myös Euroopan Unionilla on omat tarkat ohjeensa tutkimuseettisten kysymysten tarkastelulle maiden ohjeistusten rinnalla. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen. 2013, 217.)

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Finkin (2005: 3) määritelmän mukaan tutkimuskirjallisuuteen perustuva kirjallisuuskatsaus on systemaattinen, täsmällinen ja toistettavissa oleva menetelmä, jolla tunnistetaan, arvioidaan ja tiivistetään tutkijoiden, tiedemiesten ja käytännön asiantuntijoiden valmiina oleva ja julkaistu tutkimusaineisto. Katsaus perustuu alkuperäisestä korkealaatuisesta tutkimustyöstä tehtyihin johtopäätöksiin. (A. Salminen 2011, 5.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus on tutkijan oman arvioinnin ja näytön varassa, koska määrälliselle tutkimukselle tyypilliset selkeät mittarit puuttuvat. Tutkimuksen tulisi tuottaa mahdollisimman luotettavaa informaatiota tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä.

Luotettavuutta tulee arvioida läpi koko tutkimuksen suorittamisen lähtökohdista raportointiin. Tutkimusasetelman tulee olla kunnossa ja mahdollisiin riskien hallintaan tulee varautua jo suunnitteluvaiheessa. (Kananen 2014, 145-151.)

Kirjallisuuskatsauksen tyypistä riippumatta pyritään aina systemaattisuuteen. Keskiöön nousee riittävä dokumentaatio, myös valintojen ja ratkaisujen perustelu tulee olla selkeästi luettavissa opinnäytetyössä. Katsauksen vaiheet kuvataan auki siten, että jokainen lukija ymmärtää jokaisen vaiheen toteutustapaa ja luotettavuutta. Esimerkiksi tietokantahaut avataan vaihe vaiheelta siten, että haku tuottaa aina saman lopputuloksen ja haku on toistettavissa ja siten ”läpinäkyvä”. Julkaistujen tutkimusten käyttö tutkimuksen teossa voidaan katsoa lisäävän katsauksen luotettavuutta. Tulosten luotettavuutta lisää myös kahden tutkijan mukanaolo. (Stolt, Axelin, Suhonen. 2016, 27.)

Opinnäytetyössä luotettavuutta lisää kahden tekijän mukanaolo ja julkaistujen tutkimusten käyttö. Valitut tutkimukset ovat tieteellisiä julkaisuja, joiden tuottama tietoa voidaan arvioida käyttökelpoiseksi kirjallisuuskatsausta laadittaessa.

Opinnäytetyön luotettavuus perustuu myös valittujen tutkimusten luotettavuuteen. Työhön valituissa laadullisissa tutkimuksissa voi esiintyä satunnaisia virheitä. Ne voivat johtua esimerkiksi tutkijan ja vastaajan eroavista käsityksistä tutkimuksen asiasisällöstä tai

inhimillisistä virheistä vastausten antamisen yhteydessä tai niiden tallennustilanteessa (Vilkkä 2015).

Lähteet

Painetut

Abdelhamid, P. Juntunen A., Koskinen L. 2009. Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOYpro Oy.

Eskola & Suoranto 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tekijät ja kirjayhtymä Oy. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M., Ääri R-L. 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007. Turku.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä-Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy.

Leino-Kilpi, H. ja Välimäki, M., 2012. Etiikka hoitotyössä. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Oliver, P. 2012. Succeeding with your literature review. A handbook for students. Open university press. The McGraw-Hill companies. Two Penn Plaza. Berkshire. New York.

Stolt, M., Axelin, A., Suhonen, R. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A73. Turku.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä. PS-kustannus.

Sähköiset

Aalto, A-M., Elovainio, M., Heponiemi, T., Hietapakka, L., Kuusio, H., Lämsä, R. 2013. Ulkomaalaiset lääkärin ja hoitajat suomalaisessa terveydenhuollossa, haasteet ja mahdollisuudet. Tampere university press. THL 2013. Tampere.

Amrhor, R. 2017. "If Only I Did Not Have That Label Attached to Me": Foregrounding Self-Positioning and Intersectionality in the Experiences of Immigrant and Refugee Youth. Multicultural Perspective 19(4), 193-206.

Airola, E. 2013. Kun kulttuurit kohtaavat - Terveyspalvelujen monikulttuurisuus ja laatu terveydenhuoltohenkilöstön ja maahanmuuttajien kokemana. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, hoitotieteen laitos. Tampere.

Baumgartner, P. 2012. Ulkomaalainen hoitaja suomalaisessa terveydenhuollossa. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto, hoitotieteen laitos. Kuopio.

ETENE 2004. Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa. ETENE-julkaisuja II. Viitattu 23.4.2018.
<http://etene.fi/documents/1429646/1559086/ETENE-julkaisuja+11+Monikulttuurisuus+Suomen+terveydenhuollossa.pdf/24ffa4b2-1ac7-4926-984e-e99555630342>

Evans, D. 2008. Intergrative reviews of quantitative and qualitative research. Overview of methods. Reviewing research evidence for nursing practice: Systematic reviews. Blackwell Publishing, Oxford.

Heikkinen, S. 2015. Arki uudessa kotimaassa, entisestä Neuvostoliitosta Suomeen iäkkäinä muuttaneiden arki, sosiaaliset suhteet ja kotoutuminen. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö. Tampere.

Huot, S., Chen, C., King, C., Painter-Zykmund, E., Watt, K. 2015. Making difficult decisions: Immigrants experiences of employment preparation and participation. Work, 54(3), 709-720.

Kansalaisuuslaki 359/2003. Viitattu 8.3.

Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030359>

Kotoutumislain tavoitteena on kaikkien yhdenvertaisuus 2018. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 27.4.2018.

<http://tem.fi/lainsaadanto-ja-ohjeistus>

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Viitattu 8.3.2018.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999. Viitattu 8.3.

Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785. Viitattu 25.3.2018.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Larja, L., Sutela, H., Witting, M. 2015. Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin. Tilastokeskus. Viitattu 29.3.2018.

https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-11-02_001.html

Maahanmuuttovirasto 2018. Turvapaikka Suomesta. Majoittuminen vastaanottokeskukseen. Viitattu 8.3.2018.

<http://migri.fi/majoittuminen-vastaanottokeskukseen>

Nieminen, S. 2011. Kuulumisen politiikkaa: Maahanmuuttajasairaanhoitajat, ammattikuntaan sisäänpääsy ja toimijuuden ehdot. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 4.3.2018.

Nieminen, T. 2015. Ulkomaalaistaustaisten ei-työllisten työnhaku on aktiivisempaa kuin suomalaistaustaisilla - kielitaito suurin este työllistymiselle. Tilastokeskus. Viitattu 2.4.2018.

https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-12-17_002.html

Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus 77/1968. Viitattu 8.3.

Saatavilla: https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2

Pohjola, R. 2016. Pro Gradu. Yhteiskuntapolitiikka. Jyväskylän yliopisto. Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen. Etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksista ja toiveista. Viitattu 14.4.2018.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/50608>

Sairaanhoitajat.fi. 2014. Sairaanhoitajien eettiset ohjeet. Viitattu 24.3.2018.

<https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/amatillinen-kehittyminen/sairaanhoitajan-eettiset-ohjeet/>

Salmela, M. 2012. Maahanmuuttajien kokemuksia sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 1.3.2018.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/40325>

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuus katsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteisiin sovellutuksiin. Vaasan yliopiston julkaisu. Opetusjulkaisu 62. Vaasa.
http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

Salvo, T. 2017. "If i speak English, what am I? I am full man, me" Emotional impact and barriers for refugees and asylum seekers learning English. Transcult psychiatry, 54(5-6), 733-755.

Serap, K. Oddgeir, F., Thormod, I., , Selcuk, S., Brit, O. 2015. Depression among unaccompanied minor refugees: the relative contribution of general and acculturation-specific daily hassles. Viitattu 20.3.2018.

Suomen pakolaisapu. Pakolaisuus. Sanasto. Viitattu 9.3.2018. Saatavilla:
<http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/sanasto/>

Sutela, H & Larja, L.2015. Ulkomaalaistaustaisessa väestössä paljon korkeasti ja paljon matalasti koulutettuja. Viitattu 1.4.2018.
https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-11-02_002.html

Tamk 2015. Kotoutuminen uuteen yhteisöön. Tampereen ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.4.2018.
<http://moninaisuus.tamk.fi/kotoutuminen-uuteen-yhteisoon/3-kotouttamistoimet/>

Tamminen, T. 2011. Maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö, hoitotiede. Tampere.

TEM 2018. Mitä kotoutuminen on?. Viitattu 26.4.2018.
<http://tem.fi/mita-kotoutuminen-on->

TEM 2013. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013. Viitattu 12.3.2018.
<https://tem.fi/documents/1410877/2872337/Kotouttamisen+kokonaiskatsaus+2013+23102013.pdf>

TEM 2018. Maahanmuuttajien kotouttaminen edellyttää yhdenvertaisuutta ja yhteistyötä. Viitattu 13.3.2018.
<http://tem.fi/maahanmuuttajien-kotouttaminen>

THL 2018. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus. Käsitteet. Viitattu 8.3.2018.
<https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/tyokalut/kasitteet>

THL 2018. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus. Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi. Viitattu 29.5.2018.
<https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-terveys-ja-hyvinvointi>

Tilastokeskus 2018. Tuotteet ja palvelut. Maahanmuuttajat väestössä. Viitattu 8.3.2018.
<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html>

Työsopimuslaki 55/2001. Viitattu 8.3.

Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>

Ulkomaalaislaki 301/2014. Viitattu 9.3.

Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>

Varjonen, S., 2010. Ulkopuolinen vai osallistuja? Identiteetit, ryhmäsuhteet ja integraatio maahanmuuttajien elämäntarinoissa. Helsingin yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 25.3.2018.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40789/Varjonen_vaitoskirja.pdf?sequence=1

Väestöliitto 2018. Tieto ja tutkimus. Väestöntutkimuslaitos. Tilastoja. Maahanmuuttajat. Viitattu 8.3.2018.

Saatavilla:

http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/

Westerling, M., Karvinen-Niinikoski, S. 2010. Theatre enriching social work with immigrants - the case of Finnish multicultural theatre Group. European Journal of Social Work, 13(2), 261-270.

Taulukko

Taulukko 1: Tiedonhauntaulukko

Taulukko 2: Manuaalisen tiedonhauntaulukko

Liitteet

Liite 1: Valitut tutkimukset.....	39
-----------------------------------	----

Liite 1: Valitut tutkimukset

Tutkimuksen tekijät, julkaisuvuosi ja maa	Tutkimuksen nimi	Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	Keskeiset teemat
Baumgartner, P. 2012, Suomi	Ulkomaalainen hoitaja suomalaisessa terveydenhuollossa	Kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelut	Kielitaito, kulttuuritietämys, työllistyminen, sosiaalinen tukiverkosto, asenteet
Tamminen, T. 2011, Suomi	Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa	Kvalitatiivinen tutkimus, avoimet haastattelut	Sosiaaliset suhteet, kulttuuritausta, asenne, odotukset, pettymykset, sosioekonominen asema
Heikkinen, S. 2015, Suomi	Arki uudessa kotimaassa, Entisestä Neuvostoliitosta Suomeen iäkkäinä muuttaneiden arki, sosiaaliset suhteet ja kotoutuminen	Kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelut	Sosiaaliset suhteet, kielitaito, syrjintä
Aalto, A-M., Elovainio, M., Heponiemi, Laura Hietapakka, T., Kuusio, H. & Lämsä, R. 2013, Suomi	Ulkomaalaistaustaiset lääkärit ja hoitajat suomalaisessa terveydenhuollossa, haasteet ja mahdollisuudet	Kvantitatiivinen tutkimus, kyselytutkimus, teemahaastattelut	Informaation saanti, koulutuksen sisältö, kielitaito, kulttuuritietämys
Airola, E. 2013, Suomi	Kun kulttuurit kohtaavat - Terveyspalvelujen monikulttuurisuus ja laatu terveydenhuoltohenkilöstön ja maahanmuuttajien kokemana	Kvalitatiivinen tutkimus, ryhmähaastattelut	Ammattitaito, asenteet, informaation saanti, kielitaito, kulttuuritietämys tuki, yksilöllisyys
	"If i speak English, what am I? I am full man, me",	Kvalitatiivinen tutkimus,	Kielitaito, mielenterveysongelmat,

Salvo, T. & Williams, A. 2017, Iso-Britannia	Emotional impact and barriers for refugees and asylum seekers learning English	teemahaastattelu	sosiaaliset suhteet, tuki, yksilöllisyys
Hisham, A-R. & Davis, S. 2017, Israel	Is integration the best way to acculturate? A reexamination of the bicultural-adaption relationship in the "ICSEY dataset" using the bilineal method	Kvantitatiivinen tutkimus, kyselytutkimus	Yksilöllisyys, asenteet, sosiaaliset suhteet, kulttuuritietämys
Huot, S., Chen, X., King, C., Painter-Zykmund, E. & Watt, K. 2015, Iso-Britannia	Making difficult decisions: Immigrants experiences of employment preparation and participation	Kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelu	Kulttuuritietämys, kielitaito, tuki, sosiaalinen verkosto
Westerling, M. & Karvinen-Niinikoski, S. 2010, Suomi	Theatre enriching social work with immigrants - the case of Finnish multicultural theatre group	Tapaustutkimus, keskustelut	Kielitaito, sosiaaliset suhteet, työllistyminen, asenteet
Fruja Amrhor, R. 2017, Yhdysvallat	"If only i did not have that label attached to me": Foregrounding self-positioning and intersectionality in the experience of immigrant and refugee youth	Kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelut	Yksilöllisyys
Pohjola, R. 2016 Suomi	Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen Etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksista ja toiveista	Kvalitatiivinen tutkimus teemahaastattelut	Syrjäytyminen, sosiaalisen tuki, yhteiskunnallinen integroituminen vs. yksilöllinen/henkilökohtainen integroituminen, sukupuoli, maahanmuuttosyy, viranomaisohjaus, maahanmuuttajien oma asenne ja motivaatio, osallisuus, vapaa-aika, suomen kieli, kolmas sektori

Nieminen, S. 2011 Suomi.	Kuulumisen politiikkaa: Maahanmuuttajasairaanhoitoajat, ammattikuntaan sisäänpääsy ja toimijuuden ehdot.	Kvalitatiivinen tutkimus, Haastattelu ja kyselyaineisto	Koulutus- ja työvoimapolitiikka, terveysammattilaisten ammatillista integroitumista edistävät ja vaikeuttavat tekijät, kulttuurisen luokittelun tavat
Salmela, M. 2012 Suomi.	Maahanmuuttajien kokemuksia sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan	Kvalitatiivinen tutkimus, teemahaastattelu	Suomen kieli, työllistyminen, ammatillinen harjoittelu, viranomaisohjaus- ja tiedottaminen, sosiaaliset suhteet
Serap, K. Oddgeir, F., Thormod, I., Selcuk, S., Brit, O. 2015 Norja USA	Depression among unaccompanied minor refugees: the relative contribution of general and acculturation-specific daily hassles	Kvalitatiivinen tutkimus Kyselytutkimus	Traumakokemukset, masennus, akkulturaatiivinen stressi, mielenterveyspalvelut
Varjonen, S., 2010 Suomi	Ulkopuolinen vai osallistuja? Identiteetit, ryhmäsuhteet ja integraatio maahanmuuttajien elämäntarinoissa	Kvalitatiivinen tutkimus, Narratiivinen ja diskursiivinen analyysi.	Maahanmuuttajan aseman marginaalisuus, identiteetti, yksilöllisyys, epätasa-arvoisuus, maahanmuuttajien osaamispääoma
Nieminen, T. 2015 Suomi	Ulkomaalaistaustaisten ei-työllisten työnhaku on aktiivisempaa kuin suomalaistaustaisilla - kielitaito suurin este työllistymiselle	Käyntihaastattelut	Kielitaito, koulutus sosiaaliset suhteet lähtömaa traumakokemukset yksilöllisyys

Sutela, H & Larja, L. 2015 Suomi	Ulkomaalaistaustaisessa väestössä paljon korkeasti ja paljon matalasti koulutettuja	Käyntihaastattelut	Kielitaito, työllistyminen, koulutustaso, maassaoloajan pituus, lähtömaa
Larja, L., Sutela, H., Witting, M. 2015 Suomi	Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin	Käyntihaastattelut	Kielitaito, ikä, koulutus, koulunkäynti, sukupuoli, maahanmuuttajavanhempien ohjaus ja osallistaminen